

ΑΠΟ ΤΗ ΝΟΝΑ ΜΟΛΕΣΚΗ

«Ο υπολοχαγός του Ίνισμορ»

τον Μάρτιν ΜακΝτόνα από το ΘΟΚ

Μετάφραση: Δημήτρης Κιούσης, Κοραλία Σωτηριάδου. Σκηνοθεσία: Χρίστος Σιοπαχάς. Σκηνικά: Γιώργος Τσάππας. Κοστούμια: Μελίτα Κούτα. Φωτισμοί: Καρολίνα Σπύρου. Παίζουν: Σπύρος Σταυρινίδης, Ορέστης Σοφοκλέους, Θεόδωρος Μιχαηλίδης, Μιχάλης Μακρής, Μαρία Μαργέτη, Χριστόφορος Χριστοφόρου, Σώτος Σταυράκης, Νίκανδρος Σαββίδης.

ΠΙΝ από μερικά χρόνια είδαμε τους «Εραστές του Λινέιν» του Μάρτιν ΜακΝτόνα από το Σατιρικό Θέατρο σε σκηνοθεσία Νίκου Χαραλάμπους. Εκ των υστέρων αντιλαμβάνομαι ότι το ξάφνιασμα για τη σκοτεινή ματιά του συγγραφέα και τη φύση του κατάμαυρου του χιούμορ έσπρωξε τους θεατές εκείνης της παράστασης εν μέρει να γράψουν τα πιο πάνω χαρακτηριστικά στο λογαριασμό του σκηνοθέτη και να μην υποψιαστούν ότι το μαύρο του ΜακΝτόνα έχει απύθμενο βάθος και πολλές αποχρώσεις.

«Ο υπολοχαγός του Ίνισμορ» ανεβαίνει στη Νέα Σκηνή του ΘΟΚ σε σκηνοθεσία Χρίστου Σιοπαχά. Το έργο εντυπωσιάζει βαθιά. Θαυμάζει κανείς το θάρρος του συγγραφέα ν' αγγίξει ένα θέμα τόσο πονεμένο, επίκαιρο και οξύ, θέμα που απαιτεί και από αυτούς που είναι κοντά και από αυτούς που είναι μακριά από την απαικονιζόμενη πραγματικότητα να πάρουν θέση απέναντί της. Η δράση των τρομοκρατικών οργανώσεων στη Βόρεια Ιρλανδία... ή η δράση των οργανώσεων για την απελευθέρωση της Βόρειας Ιρλανδίας; Ακόμα και η επιλογή της ορολογίας απαιτεί από τον καθένα πολιτική και ιδεολογική τοποθέτηση. Ο ΜακΝτόνα χειρίζεται το θέμα προκλητικά, επιθετικά, γενναία. Προκαλεί ταυτόχρονα αυτούς που είναι πάνω στη σκηνή και στην αίθουσα του θεάτρου, δηλαδή, και τους ήρωές του και τους θεατές. Βεβαίως, έχει ως άμεσους και κύριους αποδέκτες του επιθετικού του μηνύματος το αγγλικό και το ιρλανδέζικο κοινό. Όμως και για μας η πρόκληση είναι αισθητή, απλώς μετατοπίζεται από το συγκεκριμένο πολιτικό στο γενικό υπαρξιακό (ο σκοπός και τα μέσα, η μερική αποδοχή ή η παντελής άρνηση της βίας), αλλά και το αισθητικό πεδίο. Ας επικεντρωθούμε στο τελευταίο.

Ο ΜακΝτόνα λέει για τον «Υπολοχαγό του Ίνισμορ»: «Το έργο προέκυψε από μια θέση που θα μπορούσε κανείς να την ονομάσει «ειρηνική οργή». Εννών πως είναι ένα βίαιο έργο που τάσσεται ολόψυχα κατά της βίας». Οι επίμονοι παραλληλισμοί των κριτικών μεταξύ του ΜακΝτόνα και του Κουέντιν Ταραντίνο δεν καλύπτουν πλήρως ούτε τον ένα, ούτε τον άλλο δημιουργό. Ο Ταραντίνο απομονώνει τη βία ως φαινόμενο και ασχολείται με την απόσταση της αισθητικής του βιαιού, όπως λέμε η αισθητική του ωραίου. Ο ΜακΝτόνα επιτίθεται στη βία από τη θέση της ειρηνικής οργής, την επιδεικνύει από κοντά, της αφαιρεί κάθε δικαιολογία, την κατατάσσει στον τομέα της παράνοιας.

Γελιοποιεί το συναισθηματισμό των ηρώων του με το εξής ευφυές τέχνασμα. Τα μοναδικά πλάσματα που λατρεύουν ο άγιος μαχητής Πάντρικ και η θηλυκή του εκδοχή Μάρεντ είναι οι γάτες τους. Γι' αυτές θυσιάζονται και θυσιάζουν άλλους, αυτές απορροφούν τα συναισθήματα όπως η τρυφερότητα, η ευσπλαχνία, η προστατευτικότητα μη αφήνοντας τίποτα για τους ανθρώπους. Ακόμα και τα πολιτικά τους συνθήματα μεταλάσσονται – «Για μια Ιρλανδία όπου οι γάτες θα τριγυρνούν ελεύθερα».

Η παράσταση του ΘΟΚ είναι καλοφτιαγμένη, με γερό στήσιμο σκηνών. Η κεντρική φιγούρα του Πάντρικ είναι επιτυχία για το Θεόδωρο Μιχαηλίδη και το Χρίστο Σιοπαχά. Τρέλα στα μάτια, αγριάδα στη συμπεριφορά, παρωδία του έρωτα, κωμικός και τρομακτικός ταυτόχρονα, είναι πολύ «μακντονικός». Καλή δουλειά έχει κάνει και ο Ορέστης Σοφοκλέους στο ρόλο του Ντέιβι, που μαζί με τον Ντόνι του Σπύρου Σταυρινίδη αποτελούν τον άμαχο πληθυσμό της παράστασης. Όμως την εμφάνιση του Σταυρινίδη μόνο ως επιστροφή μπορεί να τη δει κανείς, επειδή επιστρέφει η τόσο γνώριμη υποκριτική μανιέρα, φωνή, όψη. Οι άλλες υποκριτικές δουλειές συμβάλλουν στη σταθερότητα της παραγωγής.

Ο Χρίστος Σιοπαχάς υιοθετεί την επιθετικότητα του In-Yer-Face Theatre, του σκληρού και ασυμβίβαστου θεάματος, που στόχο έχει να ενοχλήσει, να σπάσει με οδυνηρό τρόπο τη χοντρόπετη αδιαφορία του κοινού. Όμως από την «ειρηνική οργή» του ΜακΝτόνα ο σκηνοθέτης επικεντρώνεται στο ουσιαστικό και παραμελεί το επίθετο. Αν ο ΜακΝτόνα έχει να πολεμήσει τη δική του εθνική και πολιτική πραγματικότητα, να συγκρουστεί με το δικό του παθιασμένο με το θέμα του έργου του κοινό, ο Χρίστος Σιοπαχάς απαιτεί από το σημερινό κυπριακό κοινό την ίδια θερμή ανταπόκριση για γεγονότα και μορφές της δικής μας ιστορίας. Αλλά πιστεύω ότι σαν θεατές δεν βρισκόμαστε στην απαιτούμενη συναισθηματική έξαψη και ίσως πολλοί από μας από την «ειρηνική οργή» του ΜακΝτόνα να επικεντρώνονται στο επίθετο, πάντως όχι στο σκέτο ουσιαστικό. Τον ιστορικό παραλληλισμό με τους «υπολοχαγούς» της ΕΟΚΑ Β' στο σκηνοθετικό του σημείωμα τον διαδέχεται η αιχμή για τον τρόπο που ο Ιρλανδός ΜακΝτόνα παρουσιάζει τον ιρλανδικό απελευθερωτικό στρατό. Με ενοχλεί η υποψία ότι ο συγγραφέας και ο σκηνοθέτης πυροβολούν διαφορετικούς στόχους. ●